

**169. Jézus a kereszten lehajtotta fejét, lehunyta szemét,
és kilehelte lelkét** (vö. Jn 19, 30)

Imádkozzuk a 67/B számú éneket:

*Gyászba borult Isten csillagvára, függönyt vontak mennynek ablakára,
Mehalt, meghalt az ártatlan Bárány, vértől ázott szent kereszt oltárán.*

*Temetésre lejön a mennyország, könnytől áznak az angyali orcák,
Sír, zokog a fiavesztett gerle, égig ér a Szűzanya keserve.*

*Élet Ura, meghaltál lelkünkre, a sátánnak országa most dőlt le.
Szűz Anyádnak fájdalmát tekintsed, add meg nekünk a mennyei kincset!*

Lélekben menjünk oda a Golgota hegyére, a kereszt tövébe, és **nézzük a nyitott szemű Krisztust!**

I. Mit lát Krisztus a Golgotáról, a keresztfáról?

1. **Krisztus** látja Édesanyját – hiszen számára mindig ő az első, a legszebb teremtmény, az édes –, aki az ölében hordozta, a karjaiban ringatgatta, felfogta, amikor gyermekként a jámi tanulás közben majdnem elesett, aki óvta, védelmezte, táplálta és gondozta.

Ez a még nyitott szemű Krisztus a kereszten látja a szeretett tanítványt, a hűségest, azt a fiataalt, aki szíve tüzes szeretetével igent mondott és követte Őt, mert ele akart maradni (vö. Jn 1, 39) nemcsak meghívása napján, hanem élete minden napján. Látja a szeretett tanítványát, aki az utolsó vacsorán is az Ő szívére hajthatta a fejét, hallhatta Szíve dobogását, átélhette, átérezhette, és misztikus módon a szívébe fogadhatta Jézus szíve szeretetét.

Ez a kereszten nyitott szemű Krisztus látja a jámbor asszonyokat is, akik kitartottak Vele, akik hűségesen követték, akik a tanítását befogadták, s akik gondoskodtak Róla és a tanítványairól.

2. **Az ember** szeme a kintől sokszor elfátyolozódik és nehezen lát. Ez a nyitott szemű Krisztus ott a kereszten azonban könnyei ellenére nemcsak a jelen eseményeit és az ott jelen levő személyeket látta, hanem a múltat is Ádámtól és Évától kezdve, amikor az emberiség elszakadt Istentől. De látta a jövőt, az Ő tanítványait, minket is, akik odamegyünk Hozzá, és feltekintünk a Felfeszítettre, bizalommal köréje gyűlünk, mert tudjuk: nincs máshol életünk, csak Őnála! A léleknek ezzel a meghatódottságával álljunk ott Urunk kereszttje tövében, emeljük fel a tekintetünket Jézusra! Keressük szemének pillantását! **Vágyódjunk arra, hogy összetalálkozzon a tekintetünk az Istenember reánk irányuló tekintetével!** Ahogyan meg tud melegedni a szívünk, ha egy szeretett személy reánk tekint, úgy próbáljuk magunkon érezni ennek a minket szerető Jézusnak a tekintetét! Mennyi fájdalom van benne az én bűneim miatt, a mi bűneink miatt is; mennyi szeretet az én bűneim megbocsátására, a mi bűneink megbocsátására! Belesajdul az ember szíve, amikor erre a szeretetre gondol. **Engedjük, hogy átjárja a lelkünket a kereszten függő Jézus minket kereső tekintete!**

3. Ha a családtagok között veszekedés vagy nézeteltérés van, hangos szóval adják egymás tudtára sérelmüket, utána azonban a megbocsátás jelzést ad a másiknak: „Elfogadlak olyannak, amilyen vagy, mert tudom, hogy az enyém vagy!” A csetlő-botló ember úgy megkönnyebbül ilyenkor, hiszen tudja: „Minden gyarlóságom ellenére is szeret az a másik.” Most ugyanígy **engedjük, hogy a katarzisz, a lélek megkönnyebbülése, megtisztulása átjárjon bennünket: Jézus minden bűnünk ellenére is szeret bennünket, és megbocsájt:** Mindhalálig szeret, a síron túl is szeret, egy örökkévaló mennyország boldogságán át is szeret! Amikor így *megalázva, megtörten*

*állunk a szent keresztnél, akkor mi is valljuk meg:
„E könny legyen a zálog, mily hűn sirattalak!
E könny a szívem tanúja, hogy mily híven szeret.
Ó vedd Szívedbe újra, itt adj örök helyet!” (Vö. Ho. 61).*

4. **A Szűzanya** ott állt a keresztnél, és sírt, mert siratta Fiát. **Nekünk is jogunk van megsírtni Jézusunkat, a mi Urunkat. Szabad utat engedni érzelmeinknek, szabad a szívünk fájdalmát megélni az értünk szenvedő Jézus felé.** Ez már a könnyek adománya!

II. Jézus által kapcsolódhatott be a mi emberi világunk az isteni Világba

Az idő azonban feltartóztathatatlanul halad előre. Az idő teljessége elérkezett, Jézus a keresztnél hangos szóval felkiáltott: *Beteljesedett! Azután lehunyta a szemét és kilehelte a lelkét* (vö. Jn 19, 30). Emberi lelke eltávozott emberi testéből. De Istensége továbbra is együtt maradt a keresztnél meghalt testével, és együtt maradt a földi tájakról az örökkévalóságba érkező lelkével is.

Már eléggé ismerjük azt, hogy mi történt a fizikai szenvedések szférájában: vérrel verejtékezés, megostorozás, tövissel koronázás, kereszthordozás, keresztre feszítés. Most azonban azt próbáljuk nyomon követni, hogy **mi történt Krisztus lelkében!**

A testet mondhatjuk a lélek külsejének, héjának, mint ahogyan a gyümölcsnek is van héja, burka. **A test a lélekkel egy létegyesületet alkot,** egy vele, csak különbözőek. Az ember teste a materiális világba tartozik.

A belső énünk, a lelkünk a szellemi szférába tartozik. Jézusnál is ez **az emberi lélek Isten lakása, Isten hajléka, az Istennel való egyesülés helye.** Ezt az emberi lelket kente fel a Szentlélek az Ő kenetével az Istentől való megérintettséggel olyan mértékben, hogy Jézus embersége egyesült az Istenséggel, a második isteni Személy Istenségével. Benne ezért van két természet egy Személyben. Az Ő emberi testében, emberi mivoltában valóságos emberi szív, de istenien érzékeny emberi szív dobogott. Ebben a szívben jelentkeztek az érzékelések a külvilágból, a teremtett, materiális, fizikai, érzékelhető világból. Az embernél is az érzékelés az öntudat legősibb formája. A gyermek még nem ébred saját tudatára, még nem tudja megfogalmazni: mi az édes, mi a keserű; mi a meleg, mi a hideg; mi az, ami ízlik, és mi az, ami nem ízlik, de már érzékeli ezeket. Ami érzékelhetővé válik a világból, az még nem a lélek belső élete, hanem csak egy reakció arra, ami kiváltotta belőle a belső rezdülést. Az értelem a konkrét tárgyakkal a gondolatok segítségével elvonatkoztat, a szív érzelmi hullámzásokkal válaszol, az akarat pedig elfogad vagy elutasít.

1. Jézusnál is ezeket az elsődleges rezdüléseket, a külvilág érzékelését **a szíve** fogta fel elsőként. Ez **a szív,** ez a belső világ tulajdonképpen nem más, mint **a lélek otthona, ahol az ember otthon van.** Mi emberek sokszor alig vagyunk „odahaza”, legbelül. A vágyunk, az akarásunk mindig valahol kívül kószál. Persze, mindig vannak olyanok, akik a lelkük belsejében megtalálják az ott lakozó Szent Istent, a megszentelő kegyelem által bennünk élő Istent. **Jézus mindig belül,** vagyis a lelkében **élt.** Bár az emberek között járt, tanított, elfáradt, vagy enni sem volt ideje, elaludt a csónakban a tengeri viharban, de **a lelke állandóan Istennél volt.** Emberi lelke egy pillanatig sem volt külön az Istenségtől. Benne valósult meg az az isteni elgondolás, amelyet Isten az első emberről már nemcsak megálmodott, hanem meg is valósított: Ádám és Éva a paradicsomkertben szüntelenül együtt járt Istennel, amíg ellene nem mondtak Neki. **Jézus** pedig a maga emberi mivoltában egyfolytában Igen-t mondtott Istennek, az Atyának. Emberi mivoltával is **egészen az Istené volt. Az ember az Istennel való egyesülésben találja meg léte kiteljesedését.**

2. Amikor Jézus a keresztnél lehunyta a szemét, attól kezdve a külvilágból **már nem érzékelt semmit sem a látás érzékszervével.** Megszűnt az evilág látása, de emberi lelkében még inkább kitérülte az isteni világ látása.

A görög *müo* szó jelentése: ajkakat becsukni, a titkokat megőrizni. Továbbá azt is jelenti: szemeket becsukni, lezárni, befelé fordulni, magunkba szállni. Ebből a *müo* szóból származik a

misztérium, amely elzárt, csak a beavatottak által ismert dolgot vagy cselekményt jelent. **Aki beavatást nyer a misztériumba, annak van misztikus élménye, Istennel kapcsolatos belső megtapasztalása.** Amikor Jézus ott a kereszten megszűnt emberileg nézni, mert behunyta a szemét, akkor valami olyan élménye volt emberileg is, amit már a mennyország látása gyönyörűségének mondhatunk.

Csendes imában most mi is hunyjuk be a szemünket, hajtsuk le a fejünket, hogy ne evilág impressziói töltsenek be, és próbáljuk kitárni a lelkünket az örökkévaló világra, illetve annak a látására! Ne feledjük Keresztes Szent János tanítását: **„Minél üresebb a lelkünk evilág dolgaitól, annál jobban be tud tölteni bennünket Isten!”**

3. Amikor Jézus a kereszten lehajtotta a fejét és lehunyta a szemét, akkor **kilehelte a lelkét**, vagyis azt a „világot”, akiben az Istenség az emberséggel tökéletesen egyesült, azt a „világot”, akiben az Istenség teljessége lakozott. Úgy tűnik, hogy ezzel szegényebb lett a világ, mert Jézussal Isten hagyta el ezt a világot. Pedig nem! A mennyország nincs messze tőlünk, nem valahol távol, a csillagok felett van. **A mennyország ott van, ahol Isten van.** Jézus emberi lelke a Szentháromság szeretetközösségébe tért, más szférába jutott. A paradicsomkert boldogságának a kiteljesedése lett az osztályrésze. **Jézusban, mint emberben örökre eluralkodott az Istenség.** Jézus emberségében az emberiség immár örökre bekapcsolódott az Istenségbe. Amikor Jézus emberi lelke eltávozott emberi testéből, akkor **létrejött az az eredeti állapot**, amelyben Ádám és Éva a paradicsomkertben összekapcsolódva volt Istennel. Az elszakítottság megszűnt, **Jézus mindhalálig való engedelmissége által ez az összekötöttség újra megvalósult.**

Ó, micsoda nagy ünnep a Nagypéntek! Micsoda győzelem a kereszthalál! Amikor mi a Hitvallásban azt imádkozzuk: *Alászállt a poklokra*, vagyis a mennyország előcsarnokába, akkor megvalljuk: Jézus pontosan azzal vitte meg az örömhírt a feltámadásra várakozó igazaknak, hogy eljött közéjük Ő, Aki Isten. Ők, akik eddig nem láthatták Istent színről színre, most a Fiú által az Atyát és a Szentlelket is egyszerre láthatták, megkaphatták, boldogok lettek Vele. Ezért van az, hogy **amikor Nagypénteken Jézus kilehelte emberi lelkét, a szentek teste feltámadt**, és Jézus feltámadása után *bementek a szent városba, Jeruzsálembe, és többeknek megjelentek* (Mt 27, 52-53), mert Isten a feltámadt élet dicsőségében részesítette ezeket az ószövetségi választottait. Amikor kilehelte emberi lelkét, **úgy látszott, hogy a világ szegényebb lett, mert meghalt az isteni Bárány a kereszt oltárán.** De aki a lélek szemével tud látni, az láthatja: kitérült már a mennyország, és az embereknek örökrésze lett. **Jézus által ez a mi emberi világunk bekapcsolódhatott az isteni világba!**

a) Ha mi is lehajtjuk az imádságban a fejünket, mint Jézus a keresztfán, ha becsukjuk a szemünket, hogy evilág tényezői ne zavarjanak az Istennel való kapcsolatunkban, ha kifújjuk a levegőt magunkból – mert hiszen egyelőre ez az élményünk –, akkor gondoljunk ezekre a gyönyörűséges eseményekre: **Bezárul az ember mivolta a földi világ előtt, de kitérül az imádságban Isten világa előtt!** Most lélekben erre a világra tárulkozzunk rá!

b) Amikor kifújjuk a levegőt, gondolhatunk arra is, hogy milyen lesz az, amikor az életünk utolsó óráján majd mi is kileheljük a lelkünket. Már ismerjük az utat, mert Jézus előttünk ment. Ahova az Ő emberi lelke eljutott, oda kaptunk mi is meghívást, hogy együtt legyünk Krisztussal a titokzatos Test, az Egyház Fejével. Amikor az életünk végén lelkünk kimegy a testünkből, akkor odaadjuk a lelkünket Istennek. De Isten is közli magát a lélekkel. **A kegyelem ugyanis nem más, mint Isten önközlése.** Ez a természetfeletti rend legbelsőbb lényege.

Karl Rahner, a német jezsuita hittudós azt mondja: „Isten nem úgy közli magát a teremtményekkel, hogy egy önmagától különböző, eddig nem létező adományt közöl az emberekkel és az angyalokkal is – amely csak analóg, hasonló módon emlékeztet Istenre, mint például a nap sugara és melege emlékeztet az Alkotójára –, hanem **amikor a kegyelmet adja, akkor önmagát adja a léleknek.** Az ember Isten legsajátabb valósága által szentelődik meg és üdvözlül.” (*Teológiai kisszótár*, 329. oldal). Szent Péter úgy mondja: *Krisztus által az isteni természet részesei lettünk* (2 Pét 1, 4). Szent János szerint pedig: *Isten a szeretet* (1 Jn 4, 8). Amikor Isten a kegyelmet adja, akkor nem valamit ad, hanem önmagát, a szeretetét adja. Végtelen adományt kapunk Istentől, mert

Ő végtelen, mi pedig véges teremtmények vagyunk. Mégis, erről a végtelen adományról teremtményi tapasztalatot tudunk szerezni, megtapasztaljuk, megéljük: **Isten szeretete beleárad az emberi lélekbe** – nemcsak a mennyországban, hanem már itt a földön is. Mondhatjuk ezt misztikus tapasztalatnak is, de **Isten** ezt nemcsak kiváltságos lelkeknek akarja adni, hanem mindnyájunknak, hiszen **mindnyájunkat meghívott az üdvösségre**, a Vele való örök egységre.

c) Amikor az imádságban lehajtjuk a fejünket, lehunyjuk a szemünket, és lélekben követjük Jézus emberi lelkét az isteni dicsőségbe, akkor ragyogjon fel valami ismeret, belső tapasztalás számunkra arról, hogy mi vár reánk!

Ha már nem látunk ezzel a földi szemmel, vajon mit láthatunk a lélek szemével? Isten az imádságban közli önmagát, jelzéseket ad, lelki szemünknek táplálékot ad a látásra, és pedig már nem evilág fényeit, hanem az örökkévalóság dicsőségének a ragyogását. Mivel ez nem anyagi valóság, azért ezt testi szemmel nem lehet látni. Ezért mondta Jézus: *Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent* (Mt 5, 8).

Az imádkozó léleknek ezért van szüksége a lecsendesedésre, az összeszedettségre, az Istenbe való belemertülésbe, mert akkor tisztább lelki szemmel tudja felfogni Isten jelzéseit, amellyel illeti a lelki érzékelésünket, lelki szemünket. Mintegy azt mondja: „Nyisd fel szemedet és láss!” **Becsukódik a szemünk a földi tényekre, és Isten kinyitja azt a mennyország világosságára.**

d) Amikor ezt a kereszten a fejét lehajtó, szemét lecsukó, lelkét kilehelő Jézust szemléljük, akkor lássuk meg már végre, hogy az imádságban hová jut el a lelkünk! **Oda, ahova a megdicsőült Krisztus jutott**, oda, ahova azért kell eljutnunk, mert *Ő azt akarja, hogy ott legyünk, ahol Ő van* (vö. Jn 14, 24), ahol Ő, a titokzatos test Feje van, hogy immár az Ő szemével lássuk a szentháromságos egy Istent.

Amíg nem juthatunk el oda, addig a hit szemével próbáljuk készíttetni a lelkünket erre a gyönyörűséges látomásra; addig a gondolataink ég felé irányításával járjunk már a mennyei tájak ragyogó, fényes vidékein; addig kérjük, hogy a szívünk vágyát a mennyország felé irányítsa!

Olyan jó lenne, ha már az odafent valókat tudnánk keresni, ahogyan Szent Pál buzdít bennünket: *Az odafent valókra tekintsetek, ahol Krisztus ül az Isten jobbán!* (Kol 3, 1).

e) Amikor az imádságban az Úr lelki érintésekkel jelzéseket ad a jelenlétéről, amikor illeti a szemünket, akkor **fogadjuk be ezt a Fényt!** Ha Szent Pál azt mondja: *Élek, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem* (Gal 2, 20), akkor talán fogalmazhatjuk így is: „Nézek, de már nem én, hanem Krisztus lát énbennem.” Látja a mennyei dicsőséget, a Szentháromságot! Ezért szükséges, hogy a titokzatos Test Fejéhez kapcsolódjunk, hogy az Ő szemével láthassuk az örök világosságot.

Ez a mi jó Urunk – aki a kereszten kilehelte a lelkét – segítse, irányítsa a mi szívünket is egyre inkább abba a világba, ahova az Ő lelke a nagypénteki keresztáldozat bemutatása után eljutott!

Vágyódjunk arra, hogy a lelkünk egyre érzékenyebb legyen ama örök Világosságra, annak szemlélésére és befogadására!

Befejezésül a 82. számú éneket imádkozzuk:

*Királyi zászló jár elöl, keresztfa titka tündököl,
Melyen az élet halni szállt, s megtörte holta a halált.*

*Kegyetlen lándzsa verte át gonosz vasával oldalát.
S mely szennyet, vétket eltörölt, Belőle víz és vér ömölt.*

*Szentháromság, dicsérjenek, üdvösség kútja, mindenek.
Legyen győzelmünk, add meg ezt, a diadalmas szent kereszt!*